

Biyçeşitliliğin Azalması

Bir alanda yaşayan tüm farklı canlı türleri o alandaki biyçeşitliliği oluşturur. Bu alan bir göl, orman hatta yeryüzü olabilir. Ancak biyçeşitlilik dediğimizde yalnızca bitki ve hayvanlardan bahsetmiyoruz tabii ki. Mantarlar ve mikroorganizmalar da biyçeşitliliğe dâhildir.

Çayırlarda biyçeşitliliği oluşturan çiçeklerin bazıları

Dünyamızın biyçeşitliliğinin yaklaşık olarak 8,7 milyon farklı türden oluştuğu tahmin ediliyor. Ancak bu zamana kadar türlerin yaklaşık 1,2 milyonu tanımlanabilmiş. Bu da demek oluyor ki dünyada keşfedilecek daha milyonlarca canlı türü var. Türlerin tamamı dünya üzerindeki varlıklarını bazen devam ettiremeyebilir. Canlılar kendi ortamlarında yaşarken doğal nedenlerle sayılarında azalma ve artma görülebilir. Ancak bu değişikliği insanların nüfus artışı, iklim değişikliği ve çevre kirliliği gibi nedenler de etkileyebilir. Canlıların sayılarındaki doğal olmayan bu değişimler ne yazık ki bazı türlerin soyunun tükenmesine neden olurken bazılarının soyunu tükenme tehlikesiyle karşı karşıya bırakıyor!

Her canlının kendi yaşam alanında belirli bir görevi var. Eğer bir tür, görevini yerine getiremezse doğadaki dengeler bozulabilir. Yani bir canlı türünün azalması ya da soyunun tükenmesi yalnızca o türü etkilemez. Özellikle bazı türler buldukları yerlerde çok büyük bir etkiye sahiptir ve biz onlara kilit taşı tür deriz. Kilit taşı türlerin ekosistemden çıkması doğal dengeyi altüst edebilir.

Kelp yosunu, denizkestanesi, su samuru ve katil balinaların olduğu besin zincirinde su samurları bir kilit taşı türdür. Katil balinalar su samurlarıyla, su samurları denizkestaneleriyle, denizkestaneleriyle kelp yosunlarıyla beslenir. Su samurları yok olursa denizkestanelerinin sayısı artar ve bu da kelp yosunlarının azalmasına neden olur.

Sonuç olarak bu yaşam alanındaki pek çok canlının varlığı tehlikeye girer.

Su altında biyçeşitlilik

Biyçeşitliliğin azalmasını önlemek amacıyla yapılan çalışmalardan biri Uluslararası Doğayı Koruma Birliğinin (IUCN) hazırladığı IUCN Kırmızı Listesi. Canlı türleri bu listede soylarının tükenme riskine göre kategorilere ayrılır. Şimdi de bu kategorilerin bazılarında bahsedeceğiz.

Tropikal yağmur ormanları biyçeşitlilik açısından çok zengindir. Güney Amerika'da bulunan Amazon Ormanları, dünyada en fazla bitki ve hayvan türü barındıran ormanlardır.

Tükenmiş

Bir canlı türünün yaşadığı bilinen alanlarda ve belirlenen zamanlarda yapılan taramalar sonucu hiçbir bireyin kalmadığı belirlenmişse o canlı türünün soyu tükenmiştir.

En son 1989'da görülmüş ve tükenmiş kategorisinde yer alan altın kurbağa.

Doğada Tükenmiş

Bazı türlerin yaşayan son bireyleri, özel koruma alanları gibi doğal yaşam alanı olmayan yerlerde bulunabilir. Bilinen yaşam alanlarında yapılan taramalar sonucunda, bir türün doğada serbest yaşayan bireyleri bulunamıyorsa doğada tükenmiş olarak kabul edilir.

Trompet çiçeği doğada tükenmiş bir türdür.

Tehlikede kategorisinde yer alan kaplan

Tehlikede

Bir türün son on yıldaki ya da son üç kuşaktaki birey sayısı %50 - %70 azalmışsa o canlı türü tehlikededir. Bu türün tükenme riski yüksektir.

Kritik

Bir türün son on yıldaki ya da son üç kuşaktaki birey sayısı, %80 - %90 oranında azalma göstermişse o tür, kritik kabul edilir. Tükenme riski çok yüksektir.

Hassas ya da Duyarlı

Bireylerinin %30 - %50'sini son on yılda ya da son üç kuşakta kaybeden türler hassas ya da duyarlı kabul edilir.

Dağ zebrası, hassas ya da duyarlı kategorisinde yer alıyor.

Düşük Riskli

Tehdit altında olmayan, geniş alanlara yayılmış hâlde ve yüksek nüfusta bulunabilen türlerdir.

Kutup tilkileri düşük riskli kategorisinde yer alıyor.

Kaplan köpek balığının soyu tehlide açık.

Tehdide Açık

Henüz soyları tehdit altında olmayan ancak yakın gelecekte bireylerinin azalarak soylarının tehdit altında olacağı düşünülen türlerdir.

Uzun gagalı akbaba, kritik kategorisinde yer alıyor.